

גמלי,

התכנסנו הערב החברים, משפחתך על כל ענפיה וכל מוקירי זכרך כדי להעלות דברים לזכרך. קשה לנו לדבר עליך בלשון עבר וכנראה שלא נסתגל לזה עוד זמן רב. בתעודת הזהות שמך גמליאל, כולם מכירים אותך בשם גמלי ואצלנו היית ג'מיל, וג'מיל זה יפה. יפה היית בהופעתך ועוד יותר יפה היתה פנימיותך שהקרינה מסביבך היכן שהיית. בימים אלה מלאו 48 שנים מאז עזבנו כילדים קטנים את בתינו ואת הורינו ואחינו ובאנו לארץ. באותם ימים נראה לנו המבצע כדבר שגרתי, אולם לאחר מספר שנים כאשר בגרנו, התחלנו להבין את המשמעות של שליחת ילדים בגיל שש ושמונה שנים לבד למדינה אחרת. היינו קטנים מדי כדי לדעת על הציונות אבל כנראה שדמשק היתה, בגלל קרבתה לפלסטין, כפי שנקראה ישראל בשעתו, חלק מפלסטין וכך גם דיברנו עליה בבית. בשלהי מלחמת העולם החליטו להעלות את כל הנוער של דמשק מגיל 15 ומעלה לישראל. הדבר נעשה ע"י תנועת החלוצים בעזרת חיילי הבריגדה היהודית. לאחר זמן קצר סיימו את העלאת כל הנוער והתחילו אנשי החלוצים לשלוח ילדים קטנים יותר עד אשר הגיעו אלינו גילאי ה-8 וה-6. אחינו הגדול עלה חודש לפנינו בהיותו בן 11. עלינו בהפרש של שבועיים. העלייה היתה מתבצעת ע"י הודעה של מספר ימים קודם של אנשי החלוצים לילדים והם היו מודיעים להוריהם. היינו צריכים להגיע ללא כל ציוד ולכן הלבישו אותנו כמה חליפות בגדים וכך התייצבנו לעליה. הכינוס נערך בבית הקברות ומשם לקחו אותנו במכוניות צבאיות עד קרוב לגבול, ושם היינו צועדים ברגל עד לנקודה שנקבעה מראש (או דרדרה או כפר גלעדי). קבוצתו של גמלי נתפסה ע"י הבריטים שנשארו המומים כאשר ראו 60 ילדים שהגדול ביניהם בן 9 והקטן בן 6. לאחר דין ודברים עם נציגי הישוב שוחררו הילדים ממחסת הסרטפיקטים של הישוב לאותה שנה. עם הגיענו לארץ החלה לגבינו מערכת קשרים סיוודת שנמשכה עד יומו האחרון. גמלי הגיע לבית עולים כאשר אני הייתי כבר בקיבוץ שדה נחום. לאחר מספר ימים הגיע לשדה נחום כדי שנהיה ביחד. אברהם אחינו הגדול היה בחברת נוער בקיבוץ עין חרוד. בשדה נחום אני הייתי בחברת ילדי הקיבוץ כאשר החברה היתה שלוש כיתות ואני הייתי באמצעית, לכן גמלי לא יכל להיות איתי כי הוא היה צעיר

בשנתיים ולא היתה כיתה עבורו ואז העבירו אותו לשדות ים, וכך התחלנו את דרכנו בארץ חדשה. את גמלי אימצה משפחת לביא בשדות ים ובזכותו זכינו להכיר ולהוקיר משפחה נפלאה זו, ומאז אנו קשורים בקשרי משפחה עד היום. עם מעברם של משפחת לביא למעין צבי עבר איתם גם גמלי ומאז ועד יום מותו זה היה ביתו. תקופת הנערות ובית הספר התיכון היתה אחת התקופות היפות של גמלי עם כיתתו בלימודיהם ובמגוריהם בחיפה. עם סיום הלימודים הגיע זמן הצבא ובצבא כמי שלמד מכונאות דיזלים, טבעי שיהיה מקומו בתיקון מנועי טנקים וזחלמים, וזאת הוא עשה על הצד הטוב ביותר. לאחר הצבא חזרה למשק ויציאה לעבודה בצי הסוחר, תחילה כקדט ולאחר מכן קצין מכונות, עברת בכל העולם ואפילו אל אחינו אברהם שכבר היה במקסיקו הגעת, והחוויה של שריפת האתרוג. תוך כדי היותך על הים התחתנתי אני עם רבקה ולאחר מכן נולד לנו מוטי אחין ראשון בארץ. חזרת לקיבוץ עם ורד ועד היום מרבית חברי מעיין צבי זוכרים אותי מהחתונה כאשר חילקנו מיץ ואת הבירה הייתי צריך לשותות לבד. ואז גם הכרנו את משפחת לוינסקי וההדרת וגם הם צורפו למשפחתנו ונהיו חלק מאיתנו. מאז נולדו הילדים אפרת ואחר כך איל. ואז עזבנו אנחנו את הקיבוץ והגענו לאורות. כמה עזרת, מה לא עשית כדי שניקלט טוב וכך לאורך כל הדרך וגם אצלך היו הרבה שינויים, גם בעבודה וגם בחברה ולצערנו גם בעיות בריאות, ההלם של ההתקף הראשון. הדאגה והרצון העז למנוע התקף נוסף לא עלה בידינו, ותוך כדי תקופת מחלתי הקשה ודאגתך ותשומת לבך לאורך כל התקופה עד אשר החלמתי כמעט כליל, ואז באה עלינו ההודעה הנוראה על מותך. אבל לפני כן הצלחנו לשמוח יחד איתך בחתונתה של אפרת. ומי שלא ראה אותך בשמחתך ביום זה לא ראה שמחה בחייו. גמלי, מעין לא תהיה אותה המעין בלעדיך, משפחת סעד לא תהיה אותה משפחה בלעדיך, וגם אני לא אהיה אותו אלי בלעדיך.

יהיה זכרך ברוך.

אלי סעד.

חיה, מרדכי

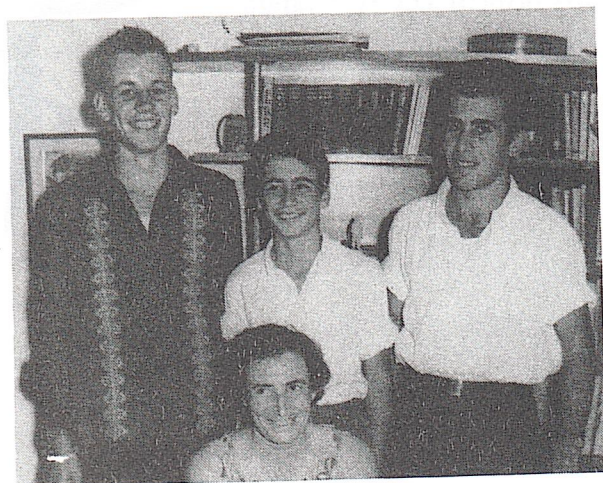
אברהם, אלי, גמלי

מרים וגניה - דמשק 1943

דני אלוויק - מסיקווי ארזני לבא - קצא יק:

קיץ 1948, תושבי הכפר הערבי קיסריה ברחו מהכפר. הוא נשאר עזוב ונטוש. הלך לו הילד
גמלי לסייר בכפר בגפו, הסתובב בין הבתים, החצרות, הגנים במשך שעות ארוכות של היום.
חברת הילדים לא ידעו לענות לבקשת החברים והוריו המאמצים לאן נעלם הילד.
הנה אחר הצהריים בדרך העולה מן הכפר למשק, רואים את גמלי רכוב על חמור ולאחריו
שיירת חמורים רבה אשר אסף בכפר והביאם לחברת הילדים בכתתו שיהיה להם על מה
לרכב.

אבנ' יוניס

בית השני של גמלי היה בסככת הפליי"ם,
שם בילה בשעות הפנאי וגם בשעות הלימודים.
ביקר אחד כשהפליגה סירת הפליי"ם לסיוור
במסעורה העזובה, צרפו חברי הפלויי"ם את גמלי למסע.
יום שלם בילה עם המבוגרים בכפר היפה שנעזב ע"י
חדשניו לאחר הכיבוש. גמלי הסתובב בין הבתים
והחצרות, טפס על הקירות ואסף את גוזלי היונים
שנשארו עזובות, מלא שני שקים ואתם חזר לשדות ים.
זהו תחילת שובך היונים הגדול של ילדי המשק
בטיפולו של גמלי.

ביתם המשותף אופין כל השנים ביחסי שכנות טובים ונעימים. יחד נכנסנו לבית ב-1965, יחד פיתחנו את השטח, שתלנו את הדשא, יחד גידלנו את הילדים, יחד קשטנו את הבית בשי העצמאות ויחד חגגנו את הסוכות בסוכה הכל כך יפה בכניסה לבית. חיבר אותנו גם חוס הזהב של "ילדי הזהב" - כל משפחה הביאה קצה מהחוט לבית המשותף שלנו - ורד, יפה, שמחה ורן, מייקי. גם ברגעי העצב וגם ברגעי השמחה אירת השכנות הטובה ליוותה אותנו כל השנים.

למלי, השכן והחבר, היה חלק מאוד מיוחד בפצירת האוירה הזו. בהומור המיוחד שלו, ביטולת שלו להצחיק אותנו עד דמעות ולהתיחס אל כל אחד מאיתנו על פי התנהגותו ואופיו המיוחדים. בדרך המיוחדת שלו היה מסוגל לראות אותנו חבריו-שכניו בונים את הסוכה או מקשטים את הבית ביום העצמאות והוא מהדית שלו, בלי להתאמץ יתר על המידה, היה מעיר את הערותיו "הגמליות" בכף ובצחוק. אי אפשר היה להפגע מגמלי.

הוא הדביק אותנו באופטימיות ובחיוניות שלו.

בזאת הסוכות האחרון, תרתי משמע, גמלי ואסף ליד הגריל, רן בתכנון הסוכה וצילום הארוע בידיא, שמחה על הגסטרונומיה וכל אחד עם תרומתו ליחד החגיגי. ואז בא הקטע של מלי הכל כך אופייני. הדרך בה שתף אותנו בשמחת חייו לקראת נישואי אפרת עם בח"ל ישי. סיפור הג'קט הורוד. עד כמה הוא רצה להראות אותנו, להתגאות בו ולצחוק ולשמוח איתנו. אך אחרי שמתח ומתח אותנו והשכיב אותנו מרוב צחוק - נשאר הג'קט בארון - כי המדיה אחותו היתה - לא להראותו - למנוע עין הרע... כמה אהב את היחד עם משב הרוח הטוב. עקבנו, הרחנו ואף טעמנו מידי פעם ממעדני המפגשים החמולתיים של משפחת

סעד את לוינסקי. היה בזה משהו מדבק, משמח ומלא פרגון ו...גוטה, גוטה! פגישת הבוקר הכמעט קבועה בימי השבת בין גמלי ויפה משני עברי הגינות. גמלי על הדשא, הסמל המסחרי של המפגשים המשפחתיים ויפה בגינה הפורחת. מתחלקים ברשמים ובהערות מקצועיות, פותחים את השבת. ידענו כמובן על מחלתו. הוא הצליח "לעבוד" על כולנו. הרוח הטובה לא עזבה אותו. גמלי לא נתן למחלתו לפגוע ביקר לו כל כך - רוח טובה, הומור, הרגשת היחד, הפרגון. נזכור את גמלי כמי שתמיד ניסה והצליח ליצור אוירה טובה, מפרגנת גם ברגעים קשים. נמשיך לשמור על היחד בביתנו המשותף - וגמלי ימשיך לשמש כחוט המקשר לטוב ולנעים גם באירועים שעוד נכוננו לנו.

שכן - חבר יקר,

יהיה זכרך ברוך,

גדי.

לורד שלום רב,

קצת באיחור - אך בכל זאת אני משתדלת להעלות משהו על הכתב, לזכרו של גמלי. עכשיו, במבט של הרבה שנים לאחור, אני חושבת שאף פעם לא ראיתי את גמלי עצוב.

נתמזל מזלי ומפאת רווקות ממושכת, יצר אדיר לטייל בארץ ואהבה גדולה לנופים ושירים - הוזמנתי שוב ושוב לכל מיני טיולים, מסעות, נישואים, צעדות, ובלבד שיהיה הרבה נוף ומולדת מעורב בעסק. לאט לאט, במשך השנים האלה

שהייתי במעיין צבי כ"גדולה", חפשייה ובלתי מטופלת בילדים, הפכתי להיות חלק מפק"ל, או אם תרצו חפ"ק, שיוצא קבוע לכל אותם מבצעים שהוזכרו. החלק האחר והיותר חשוב היו גמלי ומאיר בן-מאיר, ששניהם כבר אינם עימנו היום ואני חוששת שלקחו עימם את הטובים שבזכרונות ולא הותירו - אלא פה ושם איזשהו זיק של זכרון נעורים ושמחה שאבד.

כשהיה מתקרב איזשהו טיול אולפן, או י"ב, או צעדה, שניהם היו מתעוררים לחיים אדירים. במקדם או מאוחר מי מהם היה מגיע אלי ומוסר לי מה תפקידי בהרכב הכח שיסתער או-טו-טו על איזושהי פיסת מולדת שאין להפסיד מראיה, חלילה.

למה תפקיד? - הרי צריך

למסור לסידור העבודה

תירוק מאוד מתקבל על

הדעת שישחרר אותי

מעיסוקי, שבדרך כלל,

כל קשר ביניהם לתפקיד

שהוצע לי בטיול -

היה בבחינת בל ימצא.

גמלי היה נגלה אז במרומי

השביל היורד לשיכון נעורים, חיוך ענק של נצחון על פניו, משמע - נמצא התפקיד.

פעם הוא ומאיר קראו לזה מטפלת, פעם מדריכה, פעם אחות (שרואה דם ומתעלפת

במקום...) ואף מצאו תואר מיוחד: "משירה"... זאת אומרת - גורמת לאנשים לשיר. סידור

העבודה היה נאנח ועושה עצמו מאמין שבלי שירותי הטובים כמבשלת או כל הנ"ל - הטיול

אכן לא יוכל לצאת לדרך. וככה יצאנו. בטיולי האולפן גמלי היה המדריך לידיעת הארץ...

מאיר - המורה ואני אחד מהתארים. אני לא יודעת בכמה ידע אמיתי זכו האולפניסטים, אך

באהבת הארץ והטיול. בה, השירים המלווים בתופים ומנדולינה, שאין להם התחלה ואין להם

סוף - הם זכו גם זכו. לגמלי לא היה מי-יודע-מה ידע, לא בידיעת הארץ, לא בצומח, לא

בגאולוגיה או ארכיאולוגיה. ספק אם בטיול בנגב ידע איזשהו שם מהצומח או היה יכול להגיד על החי שבצוק אם הינו יעל, איילה או צבי.

אבל אהבה לארץ היתה לו כגודל כל הנופים בהם טיילנו. זכרון אחד ישנו, שכבר שנים אינו מרפה ממני ואני חוזרת ומספרת אותו לכל מי שרק מוכן לשמוע, כי מסתבר שעם כל החביבות שיש בסיפור (שכולו אמת וחזר על עצמו מדי טיול מספר פעמים), יש בה גם איזשהו מסר למה שקורה היום בגולן. הימים רחוקים. אולי היה זה בסוף שנות השישים ואולי טיפה מאוחר יותר. אנחנו בטיול לנגב עם איזשהו מחזור אולפן. ישראל כבשה שטחים וכבר יש דיבורים שצריך להחזיר ואסור להיות אימפריאליסטים כאלה. גמלי מדריך וכולנו עומדים במקום נפלא ושמו עין מור, בתוך המכלול הגדול של עין עובדת. עומדים מעל המפלים, מתחתינו הבריכה היפהפיה והמצוקים האדירים, עליהם באמת קופצות יעלים (כן גמליאל, יעלים ולא איילות...).

גמלי מסביר לעשרות העולים על הנוף עוצר הנשימה בסגנון: תראו כמה יפה, ואיזה צבע נפלא, ואיזה צוק מדהים. אחרי שהוא מרגיש שסוף ההתרגשות מתחיל לעלות ועולה ועולה... וקריאות ההתפעלות מתחילות כבר להשמע בכל שפה אפשרית - הוא אומר: ועכשיו כולכם תשימו יד על הלב, כן, כן, אני מתכוון -

כולכם, ותגידו לי, באמת, ממש מתוך הלב, בלי לחשוב על כל הפוליטיקה בעולם, אלא כיהודים שאוהבים את המולדת ההסטורית שלנו: את היופי הזה אנחנו יכולים להחזיר??? ובכל הטיולים ובכל האולפנים, עדיין לא נמצא זה שבאותו המעמד, לא חשוב מעל איזה טף, יענה לו: כן. ככה טיילנו וטיילנו. בכל מקום בארץ וגם בצעדות. שם השמחה היתה כפולה ומכופלת. לאחר שהצלחנו להוציא מסידור העבודה את התפקידים בשביל שלושתינו

(נמלי, מאיר ואני), כולל גדי לוין כמלווה חמוש, התחלנו לארגן את רשימת הצועדים. היו קריטריונים מחמירים והיה צחוק גדול בהרכבת הרשימה. את רפי גולדמן לקחנו כי הוא אוהב לשיר (הקריטריון החשוב ביותר והמכריע), דני ברגר כנ"ל, כל מיני בנות - בשביל שהאוהל יהיה מסודר, את לולי - כי צריך מישהו שיתכנן ויתפור לבוש מרשים בשביל הנקודות בדרוג (ואז רות וייל וסוניה ריכטר היו מתגייסות גם הן למשימה ותלבושת שאין כמותה היתה יוצאת מבית האופנה המשותף), את פולה לוין - בגלל היופי והייצוג והיא גם היתה צועדת בשלשה הראשונה... עם התלבושת האחידה המצחיקה ביותר בעולם - חולצות בטיק סגולות, כובעי ענק כתומים ומכנסיים שחורות - היינו יוצאים לצעדה. עקב המיון הקפדני היה מאוד קשה לעשות מאיתנו יותר מאשר חמש שלשות... חמושים בכל כלי נגינה ידוע ועושה רעש, ארגז שירונים והצחוק האדיר והאופטימי של גמליאל - היינו יוצאים לצעדה. כמובן, בכל עת שהדירוג עלה על הפרק דרש גמליאל מהשופטים התייחסות מיוחדת למורל הקבוצה ולשירי המולדת שהוא סחט מאיתנו ובמיוחד ממני - מהבוקר ועד הלילה. והיו עוד ערבי השירה האלה בקיץ על הדשאים במרחב שיכון נעורים וסביבתו. בערך אותה רשימת אנשים שנמנתה, בתוספת מנה אדירה של אקורדיון-שייקה. לכל אחד מערבים אלה היה שם: מסיבת פתיחת הקיץ, מסיבת אמצע הקיץ, מסיבת סיום הקיץ... מסיבת פתיחת החורף וכמובן - שירים ליום העצמאות ולליל שבועות ולכבוד מה לא? העיקר למצוא איזו שהיא סיבה טובה ולשיר. ואז סטייקים היו מופיעים יש מאיין, בקבוקי ויסקי ויין ובירה, קרת, וגמלי היה מנצח על המזמור ועד שלא עברנו את כל השירונים, כולל את אלה מהמאה הקודמת - אף אחד לא הורשה להתפזר למיטתו, ולחיוך הענק של נמלי לא היה התחלה ולא סוף. כשכבר עברתי ליהל והגחתי לביקור אי פה אי שם, לא היה גמליאל מאבד שניה יקרה אחת וערב לכבוד "אמצע-התחלת הקיץ" או "סוף-סוף הקיץ" היה מתארגן כבזק, במיוחד אם היה מדובר באירוע משפחתי אצלנו וגם רונית ולביאה הופיעו באותו יום. אלה היו ערבים וזמנים שאדם נושא עימו באהבה ובשמחה כל החיים. כמובן, לכל אחד מאיתנו היו הצרות שלו, האנחות והדאגות. אך כל אלה היו פשוט נמחקות, נדחקות הצידה או בכלל, כשטיול היה צץ יש מאיין, מסיבת שירה לילית מגיעה בתירוק

כלשהו. אז היינו מפנים את כל הדאגות לכבודה של שמחה אחת גדולה שהיתה מתחילה עם הרעיון ומסתיימת שבועות לאחר שכל הארוע כבר נדם. אינני יכולה להזכר בגמליאל בעצב. כל זכרון שיש לי ממנו מתחבר תמיד אל שמחה גדולה. אני חושבת שהוא בהחלט היה חותם אישית על הנוסחא הזאת.

שלכם,

באהבה וגעגועים לאותם ימים, לילות ובמיוחד אנשים -

מקצירין הרחוקה ברמת הגולן היפה,

דניאלה שאול.

13.1.1989 - זלזלאל.

גמלי, אנחנו חוגגים היום את 50 שנותיך.
אתה יודע, הגיל הזה מחייב לפחות למידת
מה של רצינות - וכמתחייב ממנו - תרשה
לי רק הפעם, לשאת כמה מילים של כובד
ראש. בוא נפרוק מהמשאית הזאת את מטענה
ונבדוק ארגז ארגז וסיפורו.
נתחיל לספור: ...שנים של חברות טובה ונעימה.
שנים של הקמת משפחה חמה וגידול ילדים
נהדרים. אח מסור לאחים ולאחיות.
בן דואג ואוהב לאמא-סבתא חיה.

שנים של יצירה ועשייה מגוונת: ספור התלאות של עלייתך ארצה בגיל 5 הוא ספור ההוד
והגבורה של העליה המחתרתית של יהדות סוריה אל המדינה שבדרך. ילדותך ונעוריך